

ZABAWA

TO WAŻNA SPRAWA

ZABAWY WIELOZMYŚŁOWE

Uczenie się świata wszystkimi zmysłami.

Małe dzieci poznają otaczający świat za pomocą ciała i poprzez zmysły: wzrok, słuch, powonienie, smak, dotyk. Już w życiu płodowym rozwija się u dziecka zmysł dotyku. Niemowlę początkowo poznaje świat poprzez usta, dlatego najpierw ssie, żuje, wkłada do buzi rączki i różnorodne przedmioty. Później zaczyna doświadczać za pomocą dłoni i całego ciała, stopniowo oswaja się z różnymi materiałami, fakturami. Dzięki zmysłowi słuchu dziecko potrafi różnicować głos mamy od innych głosów w otoczeniu. Z czasem zaczyna dostrzegać, że większość rzeczy wokół niego generuje dźwięki, kierowane naturalną ciekawością nasłuchuje odgłosy otoczenia, ale i samo zaczyna tworzyć melodie. Oprócz dźwięków zaczynają również docierać do niego różnorodne zapachy, najpierw jest to zapach matki czy mleka. Uczy się je rozróżniać i kształtować swoje preferencje smakowe np. odwracając się od nieprzyjemnych zapachów, uspokajając dzięki zapachowi mamy. Intensywnie rozwija się również zmysł wzroku, od momentu narodzin preferuje patrzenie głównie na ludzkie twarze. Początkowo nie widzi jeszcze wystarczająco dobrze oraz ma ograniczoną zdolność do wodzenia wzrokiem, stopniowo jednak kształtuje się u dziecka ostrość widzenia kształtów, kolorów i barw.

Im dziecko ma więcej, ale w odpowiedniej ilości dla danego wieku doświadczeń sensorycznych, tym większa jest liczba i różnorodność wytworzonych połączeń nerwowych. Dzięki temu w bardziej urozmaicony sposób poznaje i bada to, co je otacza. Stymulować zmysły należy w możliwie delikatny i naturalny sposób, by jednocześnie nie przeciążać wrażliwego układu nerwowego dziecka. Na nadmiar wrażeń dziecko może zareagować niepokojem, pobudzeniem czy wycofaniem.

CO ZABAWY ZMYŚŁOWE DAJĄ TWOJEMU DZIECKU?

- Stymulują zmysły, aby mogły dostarczać bardziej precyzyjnych informacji o świecie, a w skutek ciągłego przepływu informacji między zmysłami a mózgiem rozwijają połączenia nerwowe.
- Rozwijają spostrzegawczość, gdyż przyjemność z doświadczania zmysłami niejako „zachęca” dzieci do koncentracji i utrzymania uwagi przez dłuższy czas.
- Rozwijają wrażliwość na doznania zmysłowe i estetyczne, oswajają z różnorodnymi fakturami, kolorami, światłami, zapachami, dźwiękami z natury i tymi pochodzącymi z instrumentów.
- Pogłębiają ciekawość poznawczą oraz rozwijają postawę badawczą. Dzieci niestrudzenie powtarzają swoje wielozmysłowe eksperymenty, modyfikują je na wiele sposobów, tworzą i sprawdzają hipotezy, dokonują odkryć i wyciągają wnioski.
- Rozwijają pomysłowość, kreatywność, twórcze podejście do otaczającej rzeczywistości.
- Wspierają zaradność, pewność siebie, poczucie sprawstwa, odwagę w działaniu przez samodzielne tworzenie i przekształcanie różnorodnych materiałów.
- Relaksują, pozwalają szukać nowych sposobów na wyciszenie się i uspokojenie.
- Rozwijają zmysł obserwacji i wrażliwość na szczegóły, ponieważ dziecko uczy się dostrzegania różnic między przedmiotami czy fakturami np. że coś jest miękkie/twarde, płaskie/wypukłe.
- Uczą kontroli ruchów, dzięki manipulowaniu, dotykanui, ściskaniu, otwieraniu, nakładaniu, przelewaniu, potrząsaniu czy ugniataniu dziecko poznaje ruch i wielkość przedmiotów rozwijając tym samym koordynację wzrokowo-ruchową.

ZABAWY WIELOZMYŚŁOWE

Drogi Rodzicu!

- Wspieraj doświadczenia zmysłowe dzieci od urodzenia.
- Uważnie obserwuj dziecko, aby wiedzieć jakie są jego aktualne możliwości rozwojowe i preferencje (co lubi, jak myśli, jak patrzy, jak tworzy).
- Bądź blisko, towarzysz i wspieraj w zabawie, jednocześnie daj dziecku możliwość do decydowania o sobie, doświadczania autonomii i samodzielności.
- Zapewnij dziecku dostęp do wielu różnorodnych doznań zmysłowych w domu oraz poza nim (na placu zabaw, w lesie, przy różnej pogodzie).
- Pozwól dziecku doświadczać, daj odpowiednią ilość czasu, pokazuj co można robić z danym materiałem, ale akceptuj i wspieraj również jego własne pomysły.
- Stopniowo proponuj i pokazuj nowe sposoby zabawy danym przedmiotem, dziecko uczy się również poprzez naśladowanie i obserwację.
- Nie naciskaj, jeśli dziecko nie lubi się czymś bawić, czegoś dotykać, zwróć uwagę na to co lubi, czego potrzebuje, na co jest wrażliwe.
- Dobieraj odpowiedni strój dla dziecka w zależności od materiałów i przedmiotów, który mi się bawicie. Dziecko na początku potrzebuje zbadać każdy materiał za pomocą dłoni, a nawet całym ciałem. Pozwól dziecku ściągnąć skarpetki czy koszulkę podczas zabawy, ubierz je w rzeczy, które mogą się poplamić, zamoczyć i w których będzie czuło się swobodnie i nieskrępowanie.
- Daj czas na powtarzanie i wracanie do danej zabawy. Dzieci potrzebują wielu prób, lubią dogłębnie badać przedmioty czy dane zjawisko.
- Rozmawiaj, nazywaj, opowiadaj podczas zabawy, co pozwoli różnicować doświadczenia ze zmysłów informacje, rozumieć dane zjawisko, rozwijać gotowość do opowiadania o rzeczywistości.
- Zadbaj o równowagę, stopnij doznania, dopasuj doświadczanie do możliwości dziecka, nastroju, nie ograniczaj, ale i nie bombarduj zmysłów.
- Ucz podstawowych zasad bezpieczeństwa, np. przy zabawach małymi przedmiotami.
- Znajdź w sobie radość poznawania na nowo świata, tak jak je widzi, słyszy i smakuje wszystkimi zmysłami dziecko. Dla ciebie to również okazja, żeby na nowo odkryć piękno i magię świata.

CO JEST POTRZEBNE, BY ROZWIJAĆ ZMYŚŁY DZIECI?

Dzieci powinny mieć różne okazje do poznawania świata wszystkimi zmysłami: dotykania, smakowania, wążchania, słuchania, obserwowania, ugniataania, przesypywania, przelewania, stukania, potrząsania, szurania, głaskania, przekładania.

Warto zapewnić dziecku dostęp do różnorodnych przedmiotów i materiałów:

- maty sensoryczne i grzechotki, mobile, karty kontrastowe dla maluszków;
- materiały naturalne, o zróżnicowanych właściwościach: drewno, metale, kamyczki, szyszki, kasztany, muszelki, liście, piórka, wata, wełna, woda;
- materiały do przesypywania: ryż, mąka, kasza, soczewica, fasola, piasek;
- materiały i przedmioty stymulujące zmysł wzroku: różne kolory materiałów, lustra, mobile, butelki z różną zawartością, latarki, lampki, kolorowe przezroczyste folie;
- materiały i przedmioty stymulujące zmysł węchu, np. rośliny, zioła, kwiaty, delikatne olejki zapachowe, potrawy, kosmetyki dla dzieci;
- materiały i przedmioty stymulujące zmysł słuchu, np. przedmioty wydające dźwięki, proste instrumenty muzyczne: dzwonki, bębenki, grzechotki, zbiór muzyki klasycznej, kołysanki;
- materiały i przedmioty stymulujące zmysł równowagi, np. niskie równoważnie i podesty, hamaki, memola;
- miękkie masy o konsystencji umożliwiającej łatwe przekształcanie, np. masa solna, piasek, ciastolina, pianka do golenia;
- przedmioty służące do badania i eksperymentowania typu: lejki, łyżki, miski, łopatkki, chochelki, kubeczki, rurki, przyrządy do robienia baniek, bibułka do barwienia, sitka, lupy, mikroskop;
- materiały dostępne w dużych ilościach i w dużych formatach, np. duże arkusze, duże pojemniki wypełnione masą;
- bezpieczne miejsce do zabaw twórczych w domu, np. podłoga zabezpieczona folią malarzką, gazetami czy materiałem.

Copyright © 2020 by Instytut Małego Dziecka im. Astrid Lindgren.

Wszystkie prawa zastrzeżone. Publikacja przygotowana i wydana w ramach projektu współfinansowanego ze środków Miasta Poznania.

POZnań*

Poznań 2020

INSTYTUT
MAŁEGO
DZIECKA
#ASTRID
LINDGREN